

SOSU ESBJERGS KURS

EN SPROGSTÆRK SKOLE MED SPROGVENLIG KULTUR

Indholdsfortegnelse

Baggrund	1
Formål med kompendiet	2
Justering af kompendiet	2
Oversigt over sprogindsatser på skolen	4
Oversigt over skolens sproglige indsatser i form af forløb og aktiviteter.....	4
Gode overgange kræver tæt samarbejde.....	6
Samarbejdsaftale mellem SOSU Esbjerg og oplæringsvirksomhederne	6
Til vurdering af elevernes sprogfærdigheder anvendes:.....	6
National sprogscreening af EUD-elever – uden fritekst	6
Indgangsspecifik SOSU-screening.....	6
Forforløb	7
Work in Healthcare (WiH)	7
Grundforløb 2	8
Sprogmentorordningen	8
Broen til Fagsprog.....	8
Hovedforløb	10
Erhvervsrettet andetsprogsdansk (EA-dansk)	10
Sprogmentorordningen	11
Inspirationsmateriale.....	12

Baggrund

Flere elever har sproglige udfordringer ved opstart på en SOSU-uddannelse

44 % af eleverne, der påbegynder en SOSU-uddannelse, har sproglige udfordringer. Det omfatter både elever med ordblindhed, andre former for læsevanskeligheder og dansksproglige udfordringer. Andelen er steget i perioden 2016-2021.

Dansksproglige kompetencer er afgørende for, at eleverne kan gennemføre deres uddannelse. De har brug for at kunne kommunikere med borgere og patienter i deres arbejde samt dokumentere og reflektere over observationer og handlinger.

Samtidig er andelen af flersprogede elever med dansksproglige udfordringer på SOSU-uddannelserne også vokset. Mange har udfordringer med fagsprog, ordforråd og udtale. FEVU fremhæver, at der er et vedvarende og øget behov for at styrke elevernes dansksproglige færdigheder, så de får den nødvendige støtte til at fuldføre deres uddannelse¹².

Denne elevudvikling genkender vi også på SOSU Esbjerg. Vi møder mange elever, der har brug for støtte til at blive stærkere i dansk, både når det gælder at læse, skrive, tale og forstå. Derfor arbejder vi målrettet med at hjælpe eleverne videre, så alle elever får de bedste muligheder for at gennemføre deres uddannelse.

Regeringsaftalen pr. 26. januar 2024 – 13 initiativer

I de 13 initiativer i regeringsaftalen fra den 26. januar 2024³, der skal bidrage til at styrke kvaliteten, øge rekrutteringen og reducere frafaldet på SOSU-uddannelserne, er der fokus på sprogscreening og sprogstøtte til eleverne i initiativ 6.

Initiativet indebærer blandt andet:

- Sprogstøtten anbefales at have en varighed på 1,5 time om ugen og indgå i den ordinære skole- og oplæringstid
- Sprogstøtten skal følge den enkelte elev både under skoleforløbet og i oplæringen
- Skolerne er ansvarlige for elevernes sprogstøtte igennem hele uddannelsen
- Skolerne er ansvarlige for løbende at vurdere, hvornår eleven har opnået tilstrækkelige dansksproglige kompetencer

¹ [Sproglige kompetencer - oversigt over uddannelsestilbud for tosprogede.pdf \(sevu.dk\)](#)

² [De endelige indsatsbeskrivelser for simulation kompetenceudvikling og sprogstøtte.pdf](#)

³ [Aftaletekst om SOSU-uddannelserne \(uvm.dk\)](#)

Det overordnede mål

Det øgede nationale fokus på sprogstøtte til flersprogede elever med dansksproglige udfordringer skaber en øget opmærksomhed på vigtigheden af en stærk sprogindsats lokalt på skolen grundet ændringen i elevsammensætningen. På SOSU Esbjerg er en stærk sprogindsats central for at opnå vores strategiske mål beskrevet i strategisporet *Læringsformer og nye kompetencer*.

Med sporet *Læringsformer og nye kompetencer* har vi fokus på at sikre, at elever kan gennemføre deres uddannelse. Ved at integrere sproglige indsatser i den pædagogiske udvikling, kan vi netop støtte eleverne i at tilegne sig de nødvendige dansksproglige færdigheder, så de får støtte til at fuldføre uddannelsen og blive kvalificerede fagpersoner til arbejdet i social- og sundhedssektoren.

Sprogindsatsen er et fælles anliggende på SOSU Esbjerg. Det betyder, at vi alle – lærere, undervisere, vejledere, ledelse og øvrige medarbejdere – bidrager til at skabe et læringsmiljø, hvor sproglig udvikling er en naturlig del af hverdagen. Kun gennem et fælles ansvar og en koordineret indsats kan vi sikre, at eleverne oplever sammenhæng, kontinuitet og får den nødvendige støtte gennem deres uddannelse.

Formål med kompendiet

Kompendiet har til formål at give et overblik over de sproglige indsatser, der er i gang på skolen med henblik på hvilke forløb og aktiviteter, der tilbydes flersprogede elever med dansksproglige udfordringer for at understøtte udviklingen af deres dansksproglige færdigheder.

Justering af kompendiet

Kompendiet er dynamisk og vil løbende blive justeret efter afholdte styregruppemøder.

De 5 kapacitetsniveauer for sproglig udvikling

De 5 kapacitetsniveauer for sproglig udvikling er et redskab, vi anvender til at vurdere, hvor langt vi er i arbejdet med at integrere sproglig udvikling som en del af skolens kultur og undervisningspraksis.

5 Kapacitets-Niveauer <i>For sproglig udvikling</i>	Niveau 1 <i>Begyndende itale-sættelse og efter-spørgsel</i>	Niveau 2 <i>Skolen begynder at sætte sproglig udvikling i spil i praksis</i>	Niveau 3 <i>Skolen arbejder mere systematisk med elevernes sproglige udvikling</i>	Niveau 4 <i>Skolen følger jævnlgt op på elevernes sprog, og samtaler om sprog er naturligt</i>	Niveau 5 <i>Sprogligudvikling er integreret i skolens kultur og hos skolens undervisere</i>
Sproglig udvikling <i>”Succes på uddannelsen handler i høj grad om at beherske sproget i de forskellige fag. Fagsprog kan være vanskeligt at tilegne sig. Det gælder ikke mindst for tosprogede elever, som skal lære det enkelte fags særegne sprog og ordforråd på et andet sprog end deres modersmål.”</i> Kilde: EMU Danmarks Læringsportal https://www.emu.dk/grundskole/dansk/sproglig-udvikling	Uddannelsesstedet ved, at det er vigtigt at arbejde med sproglig udvikling i fagene, men lærerne har ikke de nødvendige kompetencer hertil. Der er ikke tilstrækkeligt med sproglig aktivitet i fagundervisningen, hvor eleverne kan øve deres fagsprog. Det er mest læreren, der taler og formidler. Eleverne kommer med begrænsede svar på spørgsmål. Længere sammenhængende samtaler med alle elever er sjældne. Læreren gengiver (taler) viden i stedet for at konstruere (vise) viden. De sproglige krav (fx at forklare, begrunde, gengive) er ikke tydelige for eleverne, så de selv kan gøre det. Eleverne støttes ikke i deres skriftlighed: Hvordan bygges en tekst op? Hvilke sproglige resurser (ordforråd) skal eleven benytte sig af? Der benyttes sjældent forståelsesfremmende skrivning.	Uddannelsesstedet sætter fokus på sproglig udvikling i fagene gennem oplæg på pædagogiske møder og ledermøder. Lærerne har erkendt behovet for at yde sproglig støtte til elever, der lærer på et andet sprog. Lærerne begynder at tale sammen om deres fags særlige ordforråd og teksttyper. Lærerne kan identificere de sproglige mål i deres fag. Der er fokus på fagligt og færdighedsforråd i undervisningen. Lærerne efterspørger strategier til at gøre sproget som læringsmiddel tilgængeligt for elever.	Sproglig udvikling er et gennemgående fokus i lærerteams og fagfællesskaber. Skolens ledelse dagsordensætter, at alle lærere skal kunne undervise i deres fags sprog, ordforråd og tekster. Vejlederne er sat i spil i forhold til at understøtte undervisernes kompetencer i sproglig udvikling. Læreren kan undervise i fagets sprog, ordforråd og begreber. Lærerne er eksplicite i forhold til de teksttyper, der optræder i faget, og hvordan eleverne kan læse og skrive i teksttyper. Der er igangsat aktionslæringsforløb omhandlende sproglig udvikling i fagene for nogle lærere. Lærernes opmærksomhed er ikke kun rettet mod indholdet, men også på sproget. De sproglige mål og de faglige mål understøtter hinanden.	Lærerne tilrettelægger deres undervisning, så alle elever får mulighed for at være sprogligt aktive både i forhold til at læse, lytte, tale og skrive. Imellem elevernes hverdagsprog og det fagsprog, eleverne skal lære, planlægger læreren sin undervisning, således, at der bygges bro fra elevernes hverdagsprog til fagsproget. Læreren tilrettelægger sprogbrugssituationer og aktiviteter, der gradvist støtter, udbygger og konsoliderer elevernes sproglige udvikling: • Aktiviteter, hvor eleverne bruger deres hverdagsprog som ledsagelse til handling. • Mundtlig rekonstruktion af aktiviteten i form af fx et referat. • Skriftlig rekonstruktion. • Læsning af fagtekst. Teksttyper, der optræder i faget, øves med eleverne. Lærerne synliggør læseforståelsesstrategier og notatteknikker, der er relevante i faget.	Integreret sprog- og faglæring. Læreren afdækker: • Hvilket sprog eleverne har (evaluering) • Gør sig overvejelser over, hvilket sprog undervisningen kræver • Sætter derefter sproglige mål for elevernes læring Skriftligt sprog repræsenterer ikke kun kognitive strukturer, men skaber også nye kognitive tankebaner. Læsefærdigheder giver nye kvaliteter til at tænke og behandle sprog i. Skolen har en sprog- og læse-handleplan, som beskriver skolens tilgang til arbejdet med sproglig udvikling. Skolen følger op på elevernes sproglige udvikling i fagene ud fra beskrevne tilgange, valg af vurderings- og testmetoder mv. Læremidler indkøbes og vurderes ud fra, om de har fokus på sproglig udvikling.

Oversigt over sprogindsatser på skolen

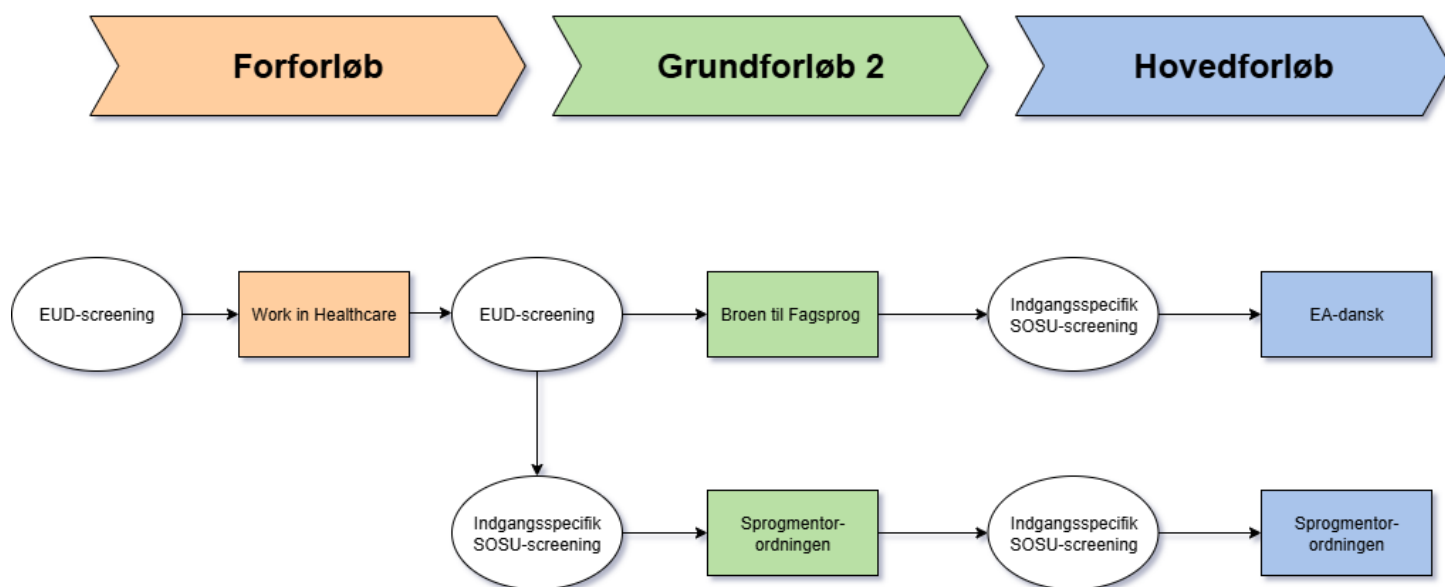
De sproglige indsatser er under udvikling, hvorfor nye forløb og aktiviteter løbende tilføjes.

Oversigt over skolens sproglige indsatser i form af forløb og aktiviteter

Forløb og aktiviteter		Status
Forforløb		
Work in Healthcare		Drift
Grundforløb 2		
Sprogmentorordningen		Projekt: Projekt Styrkede Sprogkompetencer Periode: 1/1-23 – 31/12-25
Broen til Fagsprog		Drift
Hovedforløb	Uddannelsesområde	
<i>I skolen:</i> EA-dansk <i>I oplæringen:</i> De enkelte kommuner kan have egne sprogstøtteaktiviteter og tilbud. Du kan læse mere i samarbejdsaftalen.	SSH, SSA, PA	Drift
Sprogmentorordningen	SSH	Projekt: Projekt Styrkede Sprogkompetencer Periode: 1/1-23 – 31/12-25

Forløbsoversigt over sprogstøttetilbud og aktiviteter på SOSU Esbjerg

Gode overgange kræver tæt samarbejde

På SOSU Esbjerg arbejder vi målrettet på at sikre gode overgange for eleverne – både mellem skole og oplæring og ved skift til et nyt uddannelsesforløb. Et tæt samarbejde mellem læringsvejledere, lærere, uddannelsesvejledere og oplæringsstederne er afgørende for at få øje på elevernes behov. Vi koordinerer indsatser og følger op, så eleverne oplever sammenhæng og støtte hele vejen gennem deres uddannelse.

Samarbejdsaftale mellem SOSU Esbjerg og oplæringsvirksomhederne

Der er udarbejdet en samarbejdsaftale af oplæringsvirksomhederne Billund, Esbjerg, Varde, Vejen, og Fanø Kommune samt Esbjerg Sygehus, Grindsted Sygehus, Psykiatrien i Region Syddanmark og SOSU Esbjerg. Samarbejdsaftalen har til formål at sikre en helhedsorienteret og koordineret sprogstøtteindsats. Aftalen skal sikre, at eleven oplever sammenhæng og kvalitet i sprogstøtten både i skolen og i oplæringen. Derudover bidrager aftalen til at skabe overblik og koordinere eksisterende og kommende sprogstøttetiltag på tværs af skole og oplæringssteder.

Til vurdering af elevernes sprogfærdigheder anvendes:

National sprogscreening af EUD-elever – uden fritekst

Den nationale EUD-screening (*National sprogscreening af EUD-elever – uden fritekst*) bruges til at vurdere den enkelte elevs færdigheder inden for læseforståelse, lytteforståelse og skriftlige udtryksfærdighed på dansk. Testscoren tager udgangspunkt i niveau B2 i den europæiske referenceramme⁴. Screeningen er rettet mod hele EUD-elevgruppen og har til formål at afdække de sproglige kompetencer, der er nødvendige for at få det fulde udbytte af undervisningen. Screeningen bruges til at identificere, om eleven har behov for yderligere støtte. Det konkrete behov afklares af læringsvejlederne og uddannelsesvejlederne.

Indgangsspecifik SOSU-screening

Den indgangsspecifikke SOSU-screening er et supplement til den førnævnte EUD-screening og bruges på grundforløb 2 i forbindelse med sprogmentorordningen og på hovedforløbet. Screeningen tester elevernes ordforråd i forhold til læse- og lytteforståelse og er udviklet til at screene elevernes kendskab til gråzonesprog relateret til SOSU-området. Gråzonesprog er mange af de udtryk og ord, lærere og fagbøger bruger til at forklare faglige begreber. Testen tager 20 minutter at gennemføre.⁵

⁴ [Common European Framework of Reference for Language skills | Europass](#)

⁵ [Microsoft Word - IndgangsspecifikkeTest Vejledning_25032015 \(cfflos.dk\)](#)

Forforløb

Work in Healthcare (WiH)

Beskrivelse

Work in Healthcare (WiH) er et forforløb til GF2/FSSH på SOSU-uddannelserne, hvor flersprogede deltagere med dansksproglige udfordringer, ved hjælp af AMU, kan opnå dansksproglige og SOSU-faglige forudsætninger for at kunne starte og gennemføre en SOSU-uddannelse. Sprogundervisningen udgør ca. 50% af undervisningstiden. Under forløbet er deltageren ansat som ufaglært medarbejder.

Status

Drift.

Organisering/ledelsesansvar

Kim Madsen, kursuschef

Ansvars- og opgavefordeling

- **Sproglærer:** Deltageren gennemfører en sprogscreening inden for de første 3 uger efter opstart samt ca. 6-7 uger før opstart af GF2 SOSU (National sprogscreening af EUD-elever – uden fritekst). Formålet er at vurdere deltagerens sproglige progression i forløbet. Når resultaterne foreligger, bliver deltageren vejledt og informeret om, hvilke områder der er relevante at arbejde fokuseret med for at blive klar til næste uddannelsesfase.
- **Tovholder:** Når screeningsresultatet foreligger, deles resultatet med arbejdsgiver, inden deltageren afslutter sin praktik, så det kan inddrages i vurderingen af deltagerens videre uddannelsesforløb. Tovholderen for forløbet er løbende i dialog med arbejdsgiver om deltageren, og til sidst i forløbet drøftes resultatet og vurdering af elevens potentiale for det videre uddannelsesforløb. Tovholder overleverer til lærere og læringsvejleder på GF2, fleksibel sundhedshjælperuddannelse (FSSH) eller HF.

Grundforløb 2

Sprogmentorordningen

Beskrivelse

Sprogmentorordningen er et tilbud på GF2 og SSH-hovedforløbet målrettet flersprogede elever med dansksproglige udfordringer, der har behov for støtte til at udvikle deres sprogfærdigheder, faglige forståelse og kulturelle kompetencer. Gennem gruppeforløb med en sprogmentor får eleverne hjælp til at styrke både mundtligt og skriftligt sprog, kommunikative evner og forståelse for læringskultur. Målet er at give eleverne de bedste forudsætninger for at gennemføre deres uddannelse og deltage aktivt i skole- og arbejdsliv. Deltagelse er frivillig og bygger på elevens eget engagement. Sprogmentorordningen er organiseret i skoleperioderne og gennemføres optimalt i grupper af fem elever.

Status

Projekt.

Periode: 1/1-23 – 31/12-25

Organisering/ledelsesansvar

Pia Toft Bornich, uddannelsesleder GF2 SOSU og SSH

Broen til Fagsprog

Beskrivelse

Broen til Fagsprog er et støttefag á to timer om ugen over 20 uger, hvor en sprogstøttefunktion og en lærer co-teacher holdet. Sprogstøtten er integreret ind i SOSU-fag og grundfag og har fokus på at styrke elevernes dansksproglige færdigheder, så de er fagligt rustet til at fortsætte på hovedforløbet. Sprogstøtten tager afsæt i elevernes individuelle behov med udgangspunkt i fokusområderne fra deres EUD-screening. Målet er at understøtte den enkelte elevs sproglige udvikling og sikre progression i forhold til både fagligt udbytte og gennemførelse.

Status

Drift.

Organisering/ledelsesansvar

Pia Toft Bornich, uddannelsesleder GF2 SOSU og SSH

Ansvars- og opgavefordeling

- **Læringsvejleder:** Der foretages en "National sprogscreening af EUD-elever - uden fritekst" af ansøgerne. Screeningen er en del af en rammeaftale og foretages af en læringsvejleder. Det samlede resultat og observationer fra udførelsen af screeningen videregives til uddannelsesvejlederne. Det er læringsvejlederen, som har ansvaret for afklaring af relevant sprogstøtteindsats (Se bilag 1) ved hjælp af EUD-screeningen med efterfølgende samtale og sikrer, at uddannelsesvejledere og lærere informeres om, hvilke elever der deltager i sprogstøtteindsatsen. Sprogstøtteindsatsen starter på GF2. Læringsvejlederen følger op på sprogstøtteindsatsen for denne målgruppe på GF2 ved hjælp af EUD-screening for at afklare behovet for den videre sprogstøtteindsats i overgangen til hovedforløbet.
- **Uddannelsesvejleder:** Uddannelsesvejlederen bruger resultatet i den individuelle samtale med ansøgeren for at kvalificere ansøgerens videre forløb, både i forhold til overgangen til GF2 og i forhold til overgangen til hovedforløbet eller evt. supplerende undervisning.
- **Særligt for sprogmentorordningen:** Se afsnit om 'Indgangsspecifik SOSU-screening'

Hovedforløb

Erhvervsrettet andetsprogsdansk (EA-dansk)

Beskrivelse

EA-dansk er et tilbud til flersprogede elever med dansksproglige udfordringer på SSH, SSA og PA, hvor der er behov for at styrke eleven i at tale, lytte, læse og skrive dansk med henblik på fagligt udbytte og deltagelse i uddannelsen. Visiteringen til EA-dansk er i et tæt samarbejde med eleven, oplæring og uddannelsesvejleder, og indsatsen fremgår af elevens personlige uddannelsesplan. EA-dansk finder sted torsdage mellem kl. 12.10-14.10 for elever i skoleperiode og kl. 13.00-15.00 for elever i oplæring.

EA-dansk udbydes også i Vejen hver tirsdag og er målrettet både nuværende elever og medarbejdere, som allerede arbejder ude i praksis. Undervisningen udbydes som en del af AMU-systemet.

Status

Drift.

Organisering/ledelsesansvar

Anette Helga Ipsen, uddannelsesleder SSA og EUX Velfærd

Ansvars- og opgavefordeling

På hovedforløbet samarbejder læringsvejleder, uddannelsesvejleder, lærere og oplæringsvejleder om hvilke elever der har behov for at deltage i erhvervsrettet andetsprogsdansk / EA-dansk eller anden sprogstøtte, dette sker via overlevering på holdmøderne på skolen eller ved henvendelse fra oplæringen. Formålet med dette samarbejde er at skabe sammenhæng i elevens sproglige udvikling.

- **Læringsvejlederen:** Læringsvejlederen koordinerer med uddannelsesvejlederen og adm. sekretær om, hvilke elever der er visiterede, og eleven får et tilmeldingsbrev om sin visitering til EA-dansk. Gennem uddannelsen foretager læringsvejlederen i samarbejde med oplæringen en løbende vurdering af elevens sproglige udvikling. Dette sker med anvendelse af en indgangsspecifik SOSU-screening.

Den indgangsspecifikke SOSU-screening foretages, når eleven starter på hovedforløbet:

- 14 dage inde i skoleperiode 1a både på SSH og SSA

Opfølgende screening foretages:

- 14 dage efter start på 2. skoleperiode på SSH
- 14 dage efter start på 3. skoleperiode på SSA

Hovedforløb

Alle screeninger og tilbagemeldinger varetages i forbindelse med EA-dansk af DSA-tovholder og læringsvejleder. Både tovholder og læringsvejleder flekses de pågældende screeningsdage. Læringsvejlederen registrerer resultaterne af screeningerne.

- **Uddannelsesvejleder:** Uddannelsesvejleder koordinerer mellem oplæring og læringsvejlederen. Uddannelsesvejlederen indskrifter den visiterede sprogstøtte i elevens uddannelsesplan. Uddannelsesvejlederen følger op på fravær for de elever, der er visiteret til EA-dansk og har kontakten til eleven og oplæringen. 6 uger før den somatiske oplæring skal der gives besked om, hvilke elever der er visiteret til EA-dansk eller andre sprogaktiviteter i oplæringsperioden.
- **Oplæring:** Oplæringen beslutter, om elever, der har andet modersmål end dansk og som er sprogligt udfordret, skal indgå i den sprogstøtteindsats, der foregår på skolen (EA-dansk), og/eller deltager i en lokal sprogstøtteindsats i oplæringen. Hvis eleven ikke deltager i en sprogstøtteindsats på skolen, dokumenterer oplæringen sammen med eleven i elevens uddannelsesbog, hvilken indsats der gives. Vurderingen af elevernes sproglige udvikling laves ud fra de kriterier, som er lavet i samarbejde mellem skole og oplæring.

Sprogmentorordningen

Beskrivelse

Se beskrivelse af sprogmentorordningen under afsnittet for grundforløb 2.

Inspirationsmateriale

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) (2024). Bedre til dansk på SOSU. Inspiration fra fire indsatser. [Bedre til dansk på SOSU. Inspiration fra fire indsatser \(eva.dk\)](#)

Fællesudvalget for Erhvervsrettede Velfærdsuddannelser (FEVU) (2022). Sproglige kompetencer hos elever på social- og sundhedsuddannelserne. Oversigt over uddannelsestilbud for tosprogede. [Ny kortlægning af sproglige kompetencer og oversigt over uddannelsestilbud for tosprogede | SEVU](#)

Gjesinglund Allé 8 6715 Esbjerg N -
Telefon +45 76 10 60 10 - E-mail post@sosuesbjerg.dk